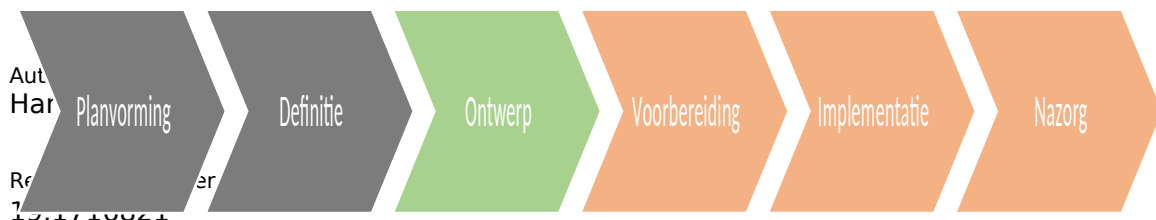

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Leidraad Overdracht Dijkwegbeheer

Uitgangspunten overdracht beheer, onderhoud en eigendom van dijkwegen van HHNK aan gemeenten

Datum
1 mei 2020

Versie
02

Status
Concept

Afdeling
Afdeling Waterveiligheid & Wegen

Inleiding

1.1 Aanleiding

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) beheert momenteel ruim 1200 kilometer wegen, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Wegbeheer is geen kerntaak meer van HHNK en gestreefd wordt het wegbeheer over te dragen aan andere wegbeheerders.

Binnen het beheergebied zijn er 6 gemeenten waar HHNK nog dijkwegen beheert.

Deze leidraad is bedoeld voor de overdracht van het beheer, onderhoud en eigendom van dijkwegen aan die gemeenten.

In de leidraad zijn de algemene uitgangspunten beschreven van de dijkwegoverdrachten en wordt aangegeven **wat** overgedragen wordt, op **welke wijze** en **waarom**. De leidraad is tot stand gekomen tijdens het project 'overdracht wegen buiten de bebouwde kom gemeente Alkmaar' (periode 2016-2018) en zal gebruikt worden bij toekomstige dijkwegenoverdrachten om samen met de gemeente, die de dijkwegen overgedragen krijgt, de projectscope en de toekomstige beheer- en onderhoudsgrenzen te bepalen.

1.2 Gebruik en bronvermelding

Verwacht wordt dat deze leidraad vragen rond de overdracht voor 90% kan beantwoorden. Voor de overige 10% zal altijd maatwerk nodig zijn. Aan deze notitie kunnen daarom geen rechten worden ontleend. In de leidraad is gebruik gemaakt van;

- 1) bestaan wet- en regelgeving (Wegenwet)
- 2) vastgesteld beleid (wegenbeleidsplan, beleidsplan waterkeringen, legger wateren en grondbeleidsplan van HHNK)
- 3) praktijkervaring vanuit eerdere overdrachten (Castricum, Landsmeer, Schagen, Alkmaar).
- 4) Input en kennis van de afdeling W&W (K&O, (vaar)wegen en gebiedsbeheer), VIJGH (grondzaken/juridische zaken) en afdeling watersystemen (K&O en Beheer).

Het advies is de leidraad 1 keer per jaar te evalueren en eventueel aan te passen aan veranderende regelgeving, beleid of ervaringen.

1.3 Algemene basisprincipes

- 1) Het wegbeheer van alle wegen wordt overgedragen, ook het wegbeheer van dijkwegen. Het is ondoelmatig om alleen wegbeheerder van dijkwegen te zijn/blijven.
- 2) Alles wat HHNK nodig heeft vanuit de watersysteemtaak (waterkeringen en waterlopen) blijft bij HHNK.
- 3) Het moet een logische beheersituatie in de openbare ruimte opleveren zodat duidelijk is waar HHNK of een gemeente beheerder is.
- 4) Overdracht van wegbeheer is leidend, het overdragen van het (kadastraal) eigendom van de ondergrond van de weg is altijd volgend.
- 5) Check de theorie altijd in de praktijk (gebiedsbeheerders) om 'vergeten objecten' te bepalen en de exacte beheergrens vast te stellen.

Overdracht van beheer, onderhoud en eigendom

2.0 Beheer van de weg (algemeen)

Een wegbeheerder heeft de zorg(plicht) voor openbare wegen en ziet vanuit die hoedanigheid toe dat wegen in een goede staat verkeren (Wegenwet). Vanuit de Wegenverkeerswet is geregeld dat de wegbeheerder de veiligheid op de weg moet verzekeren, de weggebruikers moet beschermen, de weg in stand moet houden en de bruikbaarheid ervan moet waarborgen. Feitelijk gaat het bij wegbeheer dus om de (actieve) zorg, zeggenschap en toezicht van de weg als geheel waarbij het doel het functioneren van de weg/veilig gebruik is. Het wegbeheer wordt (in de breedte) begrensd van de ene wegsloot tot en met de andere wegsloot¹. Binnen deze begrenzing vallen dus alle verhardingen en bermen en de voor het functioneren van de weg gelegen kunstwerken en objecten.

Wat draagt HHNK als dijkwegbeheerder over?
<ul style="list-style-type: none">
• Bij een dijkweg het beheer van de weg; de verharding plus 1 meter berm aan weerszijden van deze verharding alsmede de tot de weg behorende installaties (incl. bekabeling), wegmeubilair en eventueel in de berm staande bomen of beplanting.
Wat draagt HHNK als dijkwegbeheerder niet over?
<ul style="list-style-type: none">
• Beheer van de dijkweg op zogenaamde 'groene' dijken (onverhard, maar openbare wegen) al dan niet afgesloten d.m.v. hek of slagboom².
• Het watersysteembeheer (water- en waterkeringenbeheer) blijft altijd bij HHNK. Te denken valt aan waterkeringen waarop of waarlangs wegen kunnen liggen.
•

¹ Het gaat hierbij om de wegbeheertaak van de wegsloot. Deze zorg is gelimiteerd tot het goed kunnen functioneren van de afwatering van de weg. Zie ook paragraaf 1.7 'Wegsloten'.

² 'Groene' dijken worden niet overgedragen, ook niet wanneer ze als openbare weg of openbaar wandelpad op de wegenlegger staan. De openbare, onverharde wegen wil HHNK wel kwijtraken door een verzoek in te dienen bij de PNH om deze uit de openbaarheid te halen.

3.0 Onderhoud, volgend uit dijkwegbeheer

Onderhoud is het totaal van activiteiten met als doel, het in 'een aanvaardbare conditie' houden van de wegen op zo'n manier dat de weg zijn functie op een veilige manier kan blijven uitoefenen.

Onderhoud volgend uit de beheertaak ligt in eerste instantie bij de wegbeheerder, maar kan (voor onderdelen) bij derden zijn neergelegd in vergunningen/ontheffingen, overeenkomsten o.i.d.. Ook objecten die niet direct met het dijkwegbeheer te maken hebben (zoals bomen of wegmeubilair) maar binnen de beheerzone aanwezig zijn of gewenst worden, kunnen op verzoek van derden vergund worden waarbij het onderhoud bij de vergunninghouder wordt neergelegd.

Het onderhoud (vanuit de wegbeheertaak) van het weglichaam en wegwitruiting wordt overgedragen:

- Verharding(en) inclusief fundering, markeringen/belijning, plateaus e.d.
- Verkeerstekens (conform RVV), verkeersborden, onderborden, bewegwijzering, verkeerslichten, e.d. inclusief de bevestigingsvoorzieningen als palen, portalen e.d.
- Voorzieningen t.b.v. verkeersgeleiding als vangrails, bebakening (schildjes, rood/wit hekjes e.d.)
- Bus-voorzieningen, verhardingen en haltes.
- Bermen, inclusief semiverharding als grastegels e.d.
- Openbare verlichting (evt. inclusief kabels, schakelkasten HHNK).
- Kunstwerken behorend bij de weg: bruggen en duikers, beschoeiingen.

Wat draagt HHNK aan onderhoud over?
<ul style="list-style-type: none">
• alle onderdelen van het dijkweglichaam en de wegwitruiting, tenzij de verplichting tot onderhoud bij een ander ligt³.
Wat draagt HHNK <u>niet</u> over aan onderhoud?
<ul style="list-style-type: none">
• Het onderhoud van het dijklichaam en de dijksloten buiten de 1 meter berm aan weerszijden van deze verharding.
•

³ Onderhoudsafspraken liggen vast in publiekrechtelijke vorm; vergunningen en ontheffingen. En in privaatrechtelijke vorm: in overeenkomsten. Aandachtspunt is de werken die HHNK zonder vergunning 'eigen dienst'/projectplan heeft geplaatst (bijv. picknicktafels of informatieborden); de vraag is of HHNK hiervan het onderhoud wil houden of juist wil overdragen. In het laatste geval is het raadzaam in de overdrachtsovereenkomst deze objecten separaat op te nemen.

4.0 Eigendom van ondergrond van de dijkweg

Daar waar HHNK het eigendom wil hebben of overdragen staat beschreven in het [grondbeleid](#).

De algemene beleidslijn is dat de taak leidend is voor de keuze om het eigendom wel of niet over te dragen.

De waterkeringen blijven in eigendom bij HHNK, van de dijkweg wordt een (privaatrechtelijk) opstalrecht gevestigd met de nieuwe wegbeheerder voor de wegverharding, inclusief 1 meter berm ter weerszijden van deze verharding.

(Het eigendom van polderwegen wordt in zijn geheel overgedragen, inclusief wegsloten (behoudens primaire waterlopen en voor zover die eigendom nu van HHNK is)

Onderhoud uit eigendom of opstalrecht volgt – mits niet anders geregeld – voor bijvoorbeeld de overige objecten:

- Bomen en beplanting.
- Wegmeubilair (bankjes, informatiepanelen, prullenbakken).

Een dijkberm kan verpacht of in gebruik gegeven zijn aan een derde door middel van een privaatrechtelijke overeenkomst. Dergelijke percelen kunnen wel of niet afgerasterd zijn. In die situatie moet eerst bekeken worden of de eigendom wel of niet wordt overgedragen en zo ja, welke pacht- en gebruikspcelen daar dan onder vallen. Wanneer de eigendomsoverdracht ook een afgerasterd pachtperceel omvat, wordt uiteraard ook de afrastering mee overgedragen. Het verdient aanbeveling dit per locatie te bekijken.

Wat draagt HHNK over in eigendom?
<ul style="list-style-type: none">
• De dijkweg verharding, inclusief 1 meter berm te weerszijden van deze verharding. Hiervoor wordt een opstalrecht op naam van de nieuwe wegbeheerder gevestigd.
•
Wat draagt HHNK <u>niet</u> over in eigendom?
<ul style="list-style-type: none">
• Bij een dijkweg behoudt HHNK - in het algemeen- het 'bloot' eigendom van de ondergrond.
• De verharding van opritten/dijkovergangen, die als werkweg voor HHNK dienen.
•

In de bijlage (zie paragraaf 6.0) zijn de uitgangspunten schematisch weergegeven door middel van dwarsprofielen. Hier zijn onderhoud, beheer en eigendom na overdracht van dijkwegen begrensd.

Overige aandachtspunten

5.0 Gegevensoverdracht

Bij de overdracht van het *dijkwegbeheer* en opstalrecht horen de volgende ter beschikking te stellen gegevens:

- Beheer- en onderhoudsgegevens van de dijkwegverhardingen, kunstwerken, openbare verlichting en bebording . Verder alle informatie die beschikbaar is van (onderdelen van) het weglichaam en de weguitrusting.
- Verkeersbesluiten.
- Vergunningen en ontheffingen.
- Gegevens over verkeersintensiteiten, snelheden en voertuig categorieën.
- Gebruiks- en pachtovereenkomsten.
- Eventuele geconstateerde bodemverontreiniging.
- Onderhoudsgegevens van objecten gelinkt aan eigenaarschap (bomen en beplanting, wegmeubilair).

Gegevens worden op basis van beschikbaarheid overgedragen; gegevens die HHNK op het moment van overdracht niet in bezit heeft kunnen, mits daarover gezamenlijk overeenstemming is bereikt, separaat ingewonnen worden.

5.1 Bruggen en duikers (algemeen)

Een brug of een duiker ligt per definitie op een kruising van meerdere infrastructuren en dus van meerdere beheervormen. Een brug of duiker is "in de regel" altijd gemaakt om een weg over een (bestaande) waterloop heen te leiden. De wegbeheerder is daarom in principe altijd belanghebbende van een brug of duiker en de onderhoudsplicht berust daarom altijd bij de wegbeheerder. De Wegenwet, art. 15 lid 2 zegt daarover het volgende: " *Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap is verplicht een weg en een in een weg zich bevindende duiker te onderhouden, wanneer dat openbare lichaam dien weg of dien duiker gedurende tien achtereenvolgende jaren heeft onderhouden, ook al was bij den aanvang van die tien jaren de weg, welke is onderhouden of waarin de duiker is gelegen, nog niet openbaar. Van dit principe wordt alleen afgeweken als de duiker later is gemaakt dan de weg en dit ook aantoonbaar is, b.v. wanneer de huidige weg- en/of waterbeheerder daar een vergunning voor heeft verleend aan een derde. Vanuit watersysteembeheer is de onderhoudsplicht voor een brug en (dam) met duiker geregeld, ook voor wat betreft het in stand houden van de constructie van het kunstwerk. Voor de onderhoudsplicht van kunstwerken gelden verder de volgende uitgangspunten:*

- Alle bruggen en duikers die boven/onder/in/onder de *wegverharding* liggen worden overgedragen (geldt m.n.v. polderwegen).
- Soms liggen bruggen op de grens van 2 gemeenten. Hier zal in gesprek met de gemeenten de overdracht worden bepaald.
- Bruggen en dammen met duikers naar aangrenzende percelen/huiskavels zijn voor de belanghebbende eigenaar.
- De peilregulerende kunstwerken als stuwen, afsluiters en inlaten zijn voor HHNK (peilgebied) of de houder van de peil afwijkingsvergunning. We zien daarbij de *duiker* en het *peil regulerend kunstwerk* als twee losse kunstwerken.
- Indien een duiker door een primaire of door de provincie genormeerde waterkering gaat, is de duiker ook voor HHNK (peilgebied) of de houder van de peil afwijkingsvergunning.

5.2 Wegsloten (algemeen)

Een sloot (of greppel) langs een weg vormt onderdeel van twee verschillende beheervormen. Zo heeft de sloot veelal een functie als afwateringsvoorziening of begrenzing van de weg. Daarnaast vormt een wegsloot onderdeel van het regionale watersysteem en dient de sloot voor de af- en aanvoer en berging van regen- en grondwater. Een wegsloot kan daardoor ook twee afzonderlijke beheerders hebben, de beheerder van de weg en de beheerder van het watersysteem.

De Wegenwet bepaalt dat wanneer een wegsloot dient ten behoeve van de instandhouding en bruikbaarheid van de weg, deze deel uitmaakt van de weg en het onderhoud ervan tot de taak van de onderhoudsplichtige van de weg behoort, tenzij het onderhoud uit welke hoofde dan ook tot de verplichting van anderen behoort.⁴

Omdat wegsloten in de regel dienen als afwateringsvoorziening voor de weg is in de legger wateren de onderhoudsplicht voor (bepaalde) typen onderhoud van/aan de wegsloot bij de wegeigenaar ondergebracht. Bij de overdracht van de wegen, wordt ook het onderhoud van de wegsloten vanuit de legger wateren bij de nieuwe wegeigenaar (lees wegbeheerder) belegd⁵.

Ingevolge de legger Wateren van HHNK zijn hierop een aantal uitzonderingen mogelijk:

- Waar een weg op een dijk ligt en de sloot (in dit geval *dijksloot*) tevens dient als kwelsloot van de waterkering berust het onderhoud meestal bij HHNK (als waterkeringbeheerder/eigenaar). Of en waar dit zo is blijkt uit de [legger wateren](#).

5.3 Werkproces dijkwegenoverdracht

- De overdracht van het beheer, onderhoud en opstalrecht van de dijkweg aan de overdragende partij wordt beschreven. Daarbij worden de uitgangspunten uit deze notitie overgenomen.
  - Het onderhoud dat volgt uit de beheertaak en volgend uit eigenaarschap wordt verduidelijkt met een kaart waarop de betreffende wegonderdelen zijn aangegeven.
  - Ambtelijk en bestuurlijk worden afspraken gemaakt over de organisatorische en financiële gevolgen van de beheeroverdracht.
  - Vervolgens wordt de overdracht van het dijkwegbeheer vastgelegd in een overeenkomst conform art. 18A van de Wegenwet, getekend door dijkgraaf en burgemeester.
  - Deze overeenkomst wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de provincie Noord Holland.
- ⇒ Na goedkeuring van de overeenkomst door de provincie Noord Holland als bevoegd bestuursorgaan is het *beheer en daaruit volgend onderhoud* van de wegen overgedragen.
- Na goedkeuring van de overeenkomst door de provincie Noord-Holland gaat de notaris de overeenkomst verwerken in een notariële akte. Deze akte is nodig om de rechten van opstal te vestigen.
  - Daarna 'passeert' de notaris de akte en volgt inschrijving van de nieuwe eigendomssituatie in het Kadaster.
- ⇒ Dit leidt uiteindelijk tot een definitieve overdracht van het opstalrecht van de dijkwegen.

---

⁴ Art. 15 lid 3 Wegenwet.

⁵ In het kader van doelmatig en eenduidig wegbeheer en -onderhoud is het uitgangspunt dat het onderhoud van de wegsloot niet pas overgaat bij de overdracht van het eigendom maar tegelijk met de overdracht van het onderhoud van de weg.

6.0 Bijlage

Dijkwegen

Foto 2: Voorbeeld onderhoud voor gemeente na wegenoverdracht

Dwarsprofiel van onderhoud, beheer en eigendom voor gemeente na wegenoverdracht

